

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Johdanto

Oikeusministeriön asettamassa työryhmässä on valmisteltu oheinen luonnos hallituksen esitykseksi laiksi Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta ja siihen liittyviksi laeiksi. Oikeusministeriö pyytää lausuntoanne esitysluonnoksesta.

Tausta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/1937 unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annettiin 23. päivänä lokakuuta 2019. Direktiivi tulee panna jäsenmaissa täytäntöön 17.12.2021 mennessä.

Oikeusministeriö asetti helmikuussa 2020 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotukset Euroopan unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelua koskevan direktiivin kansallista täytäntöönpanoa varten. Samalla asetettiin direktiivin täytäntöönpanon työoikeuteen ja työelämään liittyviä erityiskysymyksiä varten erillinen alatyöryhmä. Työryhmän tehtävänä oli arvioida, mitä lainsäädäntömuutoksia direktiivin täytäntöönpano edellyttää ja valmistella tarvittavat muutosehdotukset. Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti valmistellut luonnoksen hallituksen esitykseksi direktiivin täytäntöön panemiseksi. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta.

Ehdotettu laki olisi ilmoittajien suojelusta yleislaki lain soveltamisalalla. Laki täydentäisi jo voimassa olevaa erityissääntelyä ilmoittajien suojelusta ja laki sovellettaisiin rinnakkain ja täydentävänä muun lainsäädännön kanssa. Erityissääntely ilmoittajien suojelusta olisi ensisijaista ja ehdotettu yleislaki täydentäisi sääntelyä. Ehdotetussa laissa säädettäisiin lain soveltamisalasta, ilmoittajien suojelun henkilöllisestä soveltamisalasta, määritelmistä, ilmoittajan suojelun yleisistä edellytyksistä ja ilmoittamisesta sekä suojan saamisen edellytyksistä. Laissa säädettäisiin velvollisuudesta ottaa käyttöön sisäinen ilmoituskanava ja tähän liittyvistä menettelyistä ja vastuista, ulkoisista ilmoituskanavista sekä ilmoitusten johdosta edellytettävistä jatkotoimista. Lisäksi laissa säädettäisiin toimivaltaisista viranomaisista ja keskitetystä ulkoisesta ilmoituskanavasta, vastatoimien kiellosta, vahingonkorvauksesta ja seuraamuksista sekä salassapidosta ja muista ilmoittajan ja ilmoituksen kohteen suojaan liittyvistä näkökohdista.

Tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta. Ehdotetulla lailla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelua koskeva direktiivi. Ehdotettavan lain tavoitteena on, että ilmoittaja, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti. Näin voitaisiin ennaltaehkäistä yleiseen etuun kohdistuvia uhkia ja vakavia haittoja.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkiseen lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämisestä löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivuilta (ohjeet ---> käyttöohjeet).

Palvelun käytön tukea voi pyytää lausunto.om@om.fi.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Lausunnon antamisesta ei makseta palkkiota.

Aikataulu

Mahdollinen lausunto pyydetään toimittamaan lausuntopalvelu.fi:n kautta viimeistään perjantaina 27.8.2021.

Pyrimme julkaisemaan ruotsinkielisen käännöksen esitetyistä säädösluonnoksista viikon 28 aikana.

Valmistelijat

Lisätietoja lausuntopyyntöön liittyen antavat oikeusministeriössä:
(5.-9.7.) osastopäällikkö Ari-Pekka Koivisto, puh. 0295 150016, sähköposti, etunimi.sukunimi@om.fi
(12.-16.7. ja 23.8.-) neuvotteleva virkamies Juha Keränen, puh. 02951 50142, sähköposti, etunimi.sukunimi@om.fi ja
(-16.7. ja 23.8.-) hallitussihteeri Johanna Nyberg, puh. 02951 50068, sähköposti, etunimi.sukunimi@om.fi.

Työ- ja elinkeinoministeriössä lisätietoja työelämäkysymysten osalta antavat:
(9.8.-) neuvotteleva virkamies Päivi Kantanen, puh. 0295 048 938 etunimi.sukunimi@tem.fi,
(2.8.-) asiantuntija Katariina Jämsen, 02950 047143, sähköposti, etunimi.sukunimi@tem.fi ja
(-6.8.) erityisasiantuntija Johanna Ylitepsa, puh. 02950 064207,
sähköposti,etunimi.sukunimi@tem.fi.

Linkit

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM028:00/2018> - Oikeusministeriön hankesivu

Liitteet:

[HE luonnos ilmoittajansuojelulaiksi 2106 2021.pdf](#) - HE luonnos ilmoittajansuojelulaiksi

[HE luonnos ilmoittajansuojelulaiksi saatekirje 2106 2021.pdf](#) - Saatekirje oikeusministeriölle
/HE luonnos ilmoittajansuojelulaiksi

Jakelu:

Aalto Yliopisto
Ahvenanmaan maakuntahallitus - Ålands landskapsregering
Akava ry
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA)
Avoin Ministeriö ry
BDO Oy/Helge Vuoti
Digi- ja väestötietovirasto
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry.
Elintarviketeollisuusliitto ry
Elintarviketurvallisuusvirasto
Energiavirasto
Espoon kaupunki
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
EXSE OY /Miikka Karimo
Finanssivalvonta
Finnwatch ry
Fira Oy
Fondia
Fortum
Geenitekniikan lautakunta
Harmaan talouden selvitysyksikkö
Helsingin kaupunki
Helsingin yliopisto
Helsingin yliopisto, Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (Krimo)
Hämeen ELY-keskus

Hätäkeskuslaitos
Ilmarinen
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen yliopisto
Jyväskylän kaupunki
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kalatalouden Keskusliitto
Keski-Suomen ELY-keskus
Keskuskauppakamari ry
Keskusrikospoliisi
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kirkon työmarkkinalaitos
Kone Oyj
KPMG Legal Services
Kuntatyönantajat KT
Kuopion kaupunki
Lahden kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ELY-keskus
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Maa- ja metsätalousministeriö
Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa
Metsähallitus
Nokia Corporation
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Oikeuspoliittinen yhdistys Demla ry.
Onnettomuustutkimuskeskus
Open Knowledge Finland ry
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Patentti- ja rekisterihallitus
Pirkanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Porin kaupunki
Puolustusministeriö
Päivittäistavarakauppa PTY
Pääesikunta
Rajavartiolaitos
Ruokavirasto

Satakunnan ELY-keskus
Sisäiset Tarkastajat ry
Sisäministeriö
SMU/Kenneth Bondas
SMU/Sannaleena Kallio
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
Sosiaali- ja terveysministeriö
Stora Enso Oyj
STTK ry
Suomen Ammattikalastajaliitto ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry.
Suomen asianajajaliiton valvontalautakunta
Suomen Asianajajaliitto
Suomen evankelisluterilainen kirkko
Suomen Journalistiliitto ry
Suomen Konepäälystöliitto
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen Laivanpäälystöliitto
Suomen Matkustajalaivayhdistys
Suomen Merimies-Unioni
Suomen ortodoksinen kirkko
Suomen riistakeskus
Suomen Varustamot
Suomen ympäristökeskus
Suomen Yrittäjät ry
Svenska Lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f.
Säteilyturvakeskus
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto
Tasa-arvovaltuutettu
The European Institute for Crime Prevention and Control (HEUNI)
Tietosuojavaltuutettu
Traficom
Transparency International Suomi ry
Tullihallitus
Turun kaupunki
Turun yliopisto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes
Tutkivan journalismin yhdistys ry.
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työsuojelun vastuualue Etelä-Suomi
Työsuojelun vastuualue Lounais-Suomi
Ulkoministeriö
Uudenmaan ELY-keskus
Vaasan yliopisto
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtiokonttori
Valtioneuvoston kanslia
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö
Valtori

Vantaan kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Verohallinto
Väylävirasto
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ympäristöministeriö
Ympäristönsuojeluviranhaltijat ry
Yritystukineuvottelukunta / TEM
Yritysvastuuverkosto FIBS ry

1. Lakiesityksen sisältö

Huomionne koskien lakiesitystä:

1 luku Yleiset säännökset

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Erityisesti: 2 § Soveltamisala. Miten arvioitte esitettyä soveltamisalaa? Puuttuuko mielestänne jokin keskeinen lainsäädännön ala soveltamisalasta? Mikä? Perustelkaa mielipiteenne.

Erityisesti: Mikä laki mielestänne puuttuu soveltamisalasta?

2 luku Ilmoittajan suojelun yleiset edellytykset ja ilmoittaminen

Erityisesti: liittykö toimintanne kannalta sisäisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

Erityisesti: liittykö toimintanne kannalta ulkoisen ilmoituskanavan perustamisvelvollisuuteen ongelmia? Mitä? Perustelkaa mielipiteenne.

3 luku Sisäisiin ja ulkoiisiin ilmoituksiin sovellettavat säännökset

Erityisesti: miten arvioisitte tietosuojaan liittyviä kysymyksiä (19 §:n salassapitovelvollisuus ja 20 §:n henkilötietojen käsittely)

4 luku Tietojen julkistaminen

5 luku Suojelutoimenpiteet

Erityisesti: miten arvioisitte esitettyä suojelun tasoa, onko se riittävä? Perustelkaa mielipiteenne.

6 luku Seuraamukset

2. Esitysluonnoksen vaikutusten arviointi/yleiset kommentit

2.1 Millaisia vaikutuksia esitetyllä lailla ennakoitte olevan toimintanne?

2.2 Onko esityksessä tunnistettu toimintanne kannalta merkittävät vaikutukset? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

2.3 Ovatko yksityisen sektorin yrityksiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

2.4 Ovatko valtion viranomaisiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

2.5 Ovat kuntiin liittyvät vaikutukset tunnistettu riittävästi? Jos ei, niin mitkä vaikutukset puuttuvat?

3. Muut huomiot. Mahdolliset muut huomionne ehdotetusta sääntelystä ja esityksistä.

Koivisto Ari-Pekka
OM

Keränen Juha
OM